

SLOVENSKI
KNJIŽNI
SEJEM

VSTOP PROST

39.

Besedo besedi

www.knjizni-sejem.si

Gospodarska
zbornica
Slovenije

JAK
JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

KAJUH
100 LET

Gospodarsko razstavišče
21. - 26. 11. 2023

Mesto v gosteh: ŠOŠTANJ

Država v fokusu: SRBIJA

UTEMELJITVE NOMINIRANIH KNJIG

ALEŠ ŠTEGER: NA KRAJU ZAPISANO

Za knjigo leta 2023 predlagamo hibridno literarno delo Aleša Štegra *Na kraju zapisano*. Avtor se je domislil izvirnega načina, kako zdržati z burnimi časi, v katerih živimo. Našel je pot, da se izogne kokonu zgolj lepe literarne oblike, spisane v miru in udobju za domačo mizo, in odpotoval v oddaljene kraje sveta, da si ogleda njihove obraze, ter potoval s časom. Literarni ustvarjalci pogosto bežijo od resničnosti. Šteger je ubral nasprotno pot, pot soočenja. Na začetku te poti je sebe postavil v izložbo trgovine, v okno sedanjega trenutka: in kaj je bolj budno, bolj zavezujoče in provokativno kot to? S tem je izzval sebe in okolico. Vendar ustvarjalec ne bo ostal lutka, telo ne bo ostalo negibno, beseda na ustih pa ne bo nema. Kot je lutka v izložbi pasivna in nemočna, tako je človek po svoje zgolj pasivno podvržen dogajanju in spričo krutih dogodkov nemočen. Šteger se je potopil v motrenje sveta, prisluškoval nerazumljenim govoricam, razbiral znamenja in pri sebi izzval kompleksno verbalno reakcijo.

V dvanajstih letih je obiskal dvanajst krajev in v vsakem kraju pisal dvanajst ur. Pozneje ni spreminjal, pilil in s tem potvarjal tega, kar je nastalo na licu mesta. Pred našimi očmi se tako vsak dan piše zgodovina. Šteger jo je lovil v mrežo literature, jo tipkal, fotografiral in dokumentiral. Naključne in izjemne ljudi ter dogodke je iztrgal pozabi. V malhi jih je prinesel v Slovenijo, »malo nor romar«, »zagorel od sonca«, kot piše Peter Nádas v spremnem eseju, in zdaj je drugačen – soočen z drugostjo, pred drugačen.

Ta knjiga nam da okusiti *zeitgeist* kot nobena druga. Po svoje zato, ker je prav posebno lepo oblikovana in navzven skrbno počesana (oblikoval jo je Sašo Urukalo). S svojim avtentičnim jedrom – prvotnimi, nepotvorjenimi zapisi, dnevniškimi, pesniškimi, esejističnimi in dokumentarnimi – pa daje edinstven vpogled v to, kar se dogaja okrog nas in z nami. S pesniško bogatim jezikom in vsestransko naravo je *Na kraju zapisano* pomembna alternativa aktualni poeziji, esejistiki in portalom z novicami. Te novice, ki nam jih je avtor prinesel iz sveta v svoji malhi, lahko beremo včeraj, danes ali jutri. Čeprav so dodobra namočene v duha našega časa, bodo vedno na samosvoj način pričale prav o tem in ne bodo zastarele. Zato, spoštovana komisija, najtopleje priporočam *Na kraju zapisano*, da se na letošnjem sejmu dvigne na posebno polico kot Naj knjiga.

Uredništvo Beletrine

TOMAŽ BREJC: ČAS PREBUJENJA: SLOVENSKA UMETNOST 1880–1918

Z monografijo *Čas prebujenja* Tomaža Brejca se pred bralčevimi očmi odvije fascinanten prizor zgodbe o umetnosti. V njej je slovenski in tudi evropski umetnosti namenjena

SLOVENSKI
KNJIŽNI
SEJEM

VSTOP PROST

39.

Besedo besedi

www.knjizni-sejem.si

Gospodarska
zbornica
Slovenije

JAK
JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

KAJUH
100 LET

Gospodarsko razstavišče
21. - 26. 11. 2023

Mesto v gosteh: ŠOŠTANJ

Država v fokusu: SRBIJA

izstopajoča pozornost, saj je zmožnost pisca, da se radoživo vživi v čas, ki ga obravnava, opazna že na prvi pogled.

Vsebine, ki vznemirjajo avtorja, stopijo bralcu v živo pred oči, naj gre za širok evropski kontekst, v katerega je postavil obravnavano obdobje slovenske umetnosti in njenih ustvarjalcev, ali pa drugi dogodki evropskega in domačega vsakdanjika. V tem kontekstu je avtor ponudil nova vrednotenja umetniških del, ki so nastala v določenem obdobju. Sintetični pregled slovenske umetnosti v dramatičnem času med letom 1880 in koncem prve svetovne vojne se pred nami vrti kot film, avtor spretno in izredno slikovito obravnava likovna dela z različnih smeri, ne le kronološko. To presega klasično umetnostnozgodovinsko obravnavo in nam nudi izostreno spoznavanje ne le slovenske, pač pa evropske umetnostne zgodovine nekega obdobja. Tovrstne knjige, obogatene s številnimi reprodukcijami likovnih del (na prste ene roke lahko v knjigi preštejemo strani brez slikovnega gradiva) so zahteven založniški podvig z več vidikov. S knjigo *Čas prebujenja* nam je Tomaž Brejc razgrnil vpogled v lucidno in večplastno opazovanje zgodbe slovenske umetnosti. Brez zadržka lahko rečemo, da gre za monumentalno književno delo.

Uredništvo Beletrine

MALI ČRV OTO IN DRUGA GOLAZEN

Kaj se zgodi, ko se srečata pronicljivi glas nadobudnega stihoklepca Lovra Matiča in drzna poteza mojstra črtne risbe Tomaža Lavriča? Skrivnostni avtorski dvojec, ki se vztrajno izmika tako kritičkim opredelitvam kot očem javnosti, je živ dokaz, da še obstajajo ustvarjalci, ki zmorejo prepričati in osvojiti bralce vseh starosti brez medijskega cirkusa, zgolj z močjo svoje umetnosti. To niso več ne priložnostne rimarije niti stripovske otročarije, temveč je čisto zaresna knjiga, nič manj kot pesmarica leta, genialna, bogato ilustrirana pesniška zbirka o vsebinsko in motivno neskončno pestrem mikrosvetu. Duhovite in večplastne pesmi se na vizualno razgibanih straneh čvrsto prepletajo z nič manj hudomušnimi črnobelimi ilustracijami, prefinjeno prehajanje med besedo in risbo pa ustvarja sočno, začinjeno celoto. Avtorja vdahneta življenje, vsaj na prvi pogled in po videzu sodeč, še tako dolgočasnim likom, kot so črv, glista, deževnik in kar je še takih bitij brez rok in nog, in nam slikovito približata mikro dogajanje in (ne)vsakdanje življenjske pripetljaje na različnih bolj ali manj uglednih prizoriščih: pod starim kostanjem, med dlakami in grmički, na kupu iztrebkov ali kuhinjski mizi. To počneta tako prepričljivo, da celo odrasli začutijo neustavljivo željo, da bi jo vedno znova prebiral naglas sebi in drugim. Kaj pa otroci? Ti so jo, tako kot vse zares dobre stvari, že vzeli za svojo in znajo vse pesmi na pamet!

Uredništvo Mladinske knjige

SLOVENSKI
KNJIŽNI
SEJEM

VSTOP PROST

39.

Besedo besedi

www.knjizni-sejem.si

Gospodarska
zbornica
Slovenije

JAK
JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

KAJUH
100 LET

Gospodarsko razstavišče
21. - 26. 11. 2023

Mesto v gosteh: ŠOŠTANJ

Država v fokusu: SRBIJA

MATEJA GOMBOC: GORICA

So mesto njegove zgradbe ali ljudje, ki v njem živijo, njihova čustva, njihove vezi in usode, zgodbe, njihovi spomini? In kaj se zgodi z njimi, ko v njihova življenja nenadno in dokončno zareže meja, kaj postane mesto, ki ga je ta meja razklala? Središče romana Mateje Gomboc je mesto Gorica, ki ga tok zgodovine razdeli na italijansko Gorico in jugoslovansko Novo Gorico. Razburkano obdobje domala osemdesetih let opazujemo skozi osebne zgodbe in pogled štirih žensk: Ajdovke Mateje, Furlanke Pine, Goričanke Dore in Lili, Pinine vnukinje. V mesto, ki je bilo eno samo in v katerem so dolga stoletja sobivali različni narodi, je po letu 1947 posegla meja in ga razdelila na dvoje. Italiji je pripadla večina mesta, na drugi strani meje pa so le nekaj sosesk, ulic. In predvsem je posegla v življenja ljudi in zasekala v njihova srca, saj je ločila ljubljene – družinske člane, sorodnike, prijatelje, ljubezenske pare. Na poljih je začela smelo nastajati nova Gorica, ki se je kot objestna frklja smejala gospe na oni strani in počasi rasla. Mateja Gomboc z izrednim poslušom za psihologijo posameznika ter s širokim poznavanjem zgodovine ustvari dinamično, vsestransko in živo podobo mesta, ki je bilo eno in nato hipoma razpadlo na dve. Žive so ulice, dogodki, še najbolj pa psihološko odlično začrtani liki, ki nastopajo v romanu.

Miš založba, 2023

AMBROŽ KVARTIČ: OD IMENA DO SPOMINA

Poljudna etnološka monografija *Od imena do spomina* dr. Ambroža Kvartiča je ambiciozno delo, kot ga pri nas še ni bilo. Avtor v njej predstavlja šege, navade in obrede ob najpomembnejših življenjskih prelomnicah v slovenskem prostoru vse od rojstva, ko dobimo ime, do smrti, ko za nami ostane le še spomin. To se na prvi pogled morda zdi preprosto, a ko delo samo prelistamo, ugotovimo, da mu je v knjigo uspelo ujeti preteklost in sodobnost, vse slovenske pokrajine in zamejstvo, podeželje, urbana, delavska in mestna okolja ter različne verske, delovne, interesne in starostne skupnosti in da je s tem opravil nemogočo nalogo. Ambrož Kvartič je v knjigi *Od imena do spomina* na 384 straneh, s skoraj 300 pristnimi dokumentarnimi fotografijami, s pričevanji s terena, citati iz leposlovja in ljudsko liriko popisal in odstrl življenje samo.

Knjiga *Od imena do spomina* pa ni izredna le zaradi svoje enkratnosti in celovitosti, temveč tudi zato, ker v času, ko smo vse bolj atomizirani in osamljeni, ko vladata malodušje in cinizem, ko se spreminjajo naravni cikli in rastejo medčloveške napetosti, opominja na pomen ritualnega življenja in praznovanj za posameznike in skupnosti, hkrati pa s številnimi preteklimi in sodobnimi primeri pričuje o moči obredja za vzpostavljanje in utrjevanje odnosov med ljudmi, do narave in do presežnega, ter za razumevanje našega mesta v svetu.

Mladinska knjiga, 2023

SLOVENSKI
KNJIŽNI
SEJEM

VSTOP PROST

39.

Besedo besedi

www.knjizni-sejem.si

Gospodarska
zbornica
Slovenije

JAK
JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

KAJUH
100 LET

Gospodarsko razstavišče
21. - 26. 11. 2023

Mesto v gosteh: ŠOŠTANJ

Država v fokusu: SRBIJA

ALMA M. KARLIN: PEŠ PO DOMAČIH KRAJIH POPOTNI DNEVNIKI 1934–1936

Alme M. Karlin, svetovne popotnice, pisateljice, poliglotke, ljubiteljske slikarke, etnologinje in antropologinje, ni potrebno predstavljati. Vsakih nekaj let pa na novo odkrijemo kakšne njene presenetljive dosežke in v zadnjih letih jo s publiciranjem in po veliki zaslugi pisateljice in prevajalke Jerneje Jezernik tudi Slovenci postavljamo na vidnejše mesto v slovenski literaturi in kulturi in ji tako vračamo dolg zaradi dolgoletne spregledanosti.

Utemeljitev

Medtem ko potovanje Alme M. Karlin okrog sveta v letih 1919–1927 in njeni popotni zapisi tudi v svetovnem merilu že sodijo v popotniški literarni kanon, o njenih popotovanjih po Sloveniji doslej ni bilo prav dosti znanega. Almini popotni dnevniki so bili šele pred nedavnim odkriti v zasebni zapuščini v Gradcu. Sodobnemu bralcu pa ne prinašajo le številnih popotniških vtisov in Alminih osebnih doživetij, temveč tudi pomembno zapolnjujejo vrzel v skoraj še neznanem obdobju Alminega življenja in njenega literarnega ustvarjanja. Gre za fresko nekega časa, ki razkriva tudi nova spoznanja o življenju manj znanih, a za kulturno zgodovino Slovenije pomembnih ljudi. Temu sledi tudi bogato slikovno gradivo: fotografije, razglednice in ilustracije – natis Alminih osebnih albumov v izvorni podobi, dopolnjeni s pomembnimi podatki in opisi. Knjigo dopolnjujeta zemljevida Alminih potepanj po Sloveniji – prostoročno risani je iz Almine osebne zapuščine, sodobni pa te iste poti umesti v geografske okvire današnje Slovenije. Dragocen dodatek k popotnim dnevnikom je geografsko kazalo, ob katerem je mogoče z Almo na hitro obiskati vse kraje, ki jih legendarna popotnica in pisateljica v svojih zapiskih omenja.

Almini popotni dnevniki so letos po izidu s prevajalko Jernejo Jezernik prepotovali že velik del Evrope, v Almino Celje pa so obiskovalci iz različnih koncev Evrope začeli na novo prihajati prav po zaslugi te knjige in istoimenske razstave o popotovanjih Alme Karlin, ki je letos nastala v sodelovanju celjskih institucij in trenutno gostuje pred Cankarjevim domom v Ljubljani.

Recenzent Samo Rugelj je knjigo v Bukli opisal kot »zgodno urejeno in z mnogimi opombami opremljen/o/«, zapis pa zaključí z oceno: »Knjiga je za današnjega bralca tako po eni strani edinstvena priložnost za vpogled v stanje naših krajev izpred druge svetovne vojne, po drugi strani pa izjemno branje tudi v izkustvenem in publicističnem smislu, saj kaže, kako zavezana je bila Alma Karlin svoji želji po popotovanjih, čeprav so se ta kdaj začela kar peš in izpred domačega praga. Na koncu je dodana tudi obsežna barvna priloga Alminih poti v slikah. Založniški presežek!«

Dragocenost vsebinskih zapisov ter literarnega, fotografskega in ilustrativnega gradiva, narodopisni in geografski podatki, pomen dela ob boku Alminih potovanj po svetu, oblikovni in estetski izgled knjige ter uredniška natančnost in inovativnost so razlogi, da ta »založniški presežek« zasluži uvrstitev med slovenske NAJ KNJIGE LETA 2023.

Celjska Mohorjeva družba, 2023

SLOVENSKI
KNJIŽNI
SEJEM

VSTOP PROST

39.

Besedo besedi

www.knjizni-sejem.si

Gospodarska
zbornica
Slovenije

JAK
JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

KAJUH
100 LET

Gospodarsko razstavišče
21. - 26. 11. 2023

Mesto v gosteh: ŠOŠTANJ

Država v fokusu: SRBIJA

STO SLOVENSKIH LJUDSKIH

Sto slovenskih ljudskih, ki jih je ilustriralo 25 slovenskih vrhunskih ilustratorjev, kaže pot do pravih vrednot. Naj ob pravljicah v otroku zraste želja, da bi dobro zmagalo nad slabim. Iz pravljичne domišljije bo nekega dne zrasla realnost razuma, ki jo potrebujemo odrasli. Ob vzorih in vzorcih, ki so v pravljicah zrasli iz domačih junakov, travnikov in polj, gora in gozdov, bo otrok zrastel v široko osebnost z vrednotami, ki delajo naše življenje lepše in srečnejše. Izvrstni slovenski ilustratorji in ilustratorke, ki s svojimi podobami ob besedilih stotih slovenskih pravljic in pripovedk gradijo svoje, mnogi med njimi mednarodno prepoznane in nagrajevane likovne poetike, so priznani slovenski avtorji podob pravljичnih besedil slovenske narodne zakladnice. Bogat zgodovinski pripovedni izvir s svojim knjižnim slikarstvom na različne načine bližjo sodobnem času.

Založba Morfem

NIKOLA TESLA: KORESPONDENCA Z J. P. MORGANOM & CO.,

Je knjiga, ki jo je zasnoval, uredil in prevedel Tibor Hrs Pandur, v jedru prinaša rekonstrukcijo pisemske korespondence med Nikolo Teslo in bančnikoma J. P. Morganom ter njegovim sinom, pri katerima slavni elektroinženir išče finančno podporo. Načrt se izjalovi, a iz njega nastane zgodba, vredna filmskega spektakla.

Eno najvznemirljivejših Teslovih prizadevanj, osredinjenih okoli postaje Wardencllyffe: ekološko vzdržno in za praktične potrebe skoraj neomejeno brezžično prenašanje električne energije na katero koli točko sveta, kljub svojemu revolucionarnemu potencialu, sproža množico ugibanj. Kako bi naj s tehničnega vidika bil videti prenos energije, ki bi naše razumevanje pridobivanja in porabe energije popolnoma obrnil na glavo? Kako je mogoče, da tak načrt ni bil nikoli realiziran?

Tozadevno imamo opraviti z izjemnim in velikim projektom, saj knjiga kot prva na svetu ponuja v branje sistematičen pregled Teslovih planov, ki se zrcalijo tudi skozi nekatera pisma, ki so bila prvič dešifrirana šele v tej izdaji. Pri tem se ne omejuje le na korespondenco z Morganoma, temveč vključuje tudi prevode prilog k pismom, druge relevantne korespondence in Teslove članke (med njimi je nemalo temeljnih in prvič prevedenih v slovenščino), ki nam pomagajo razumeti ozadje njegovih idej in takratnega družbenega dogajanja. Ob vsem naštetem knjiga ponuja tudi slikovno gradivo in obširno uvodno ter izčrpno spremno besedilo, v katerih se lahko seznanimo s širšimi družbenimi, osebnimi, prav tako tudi inženirskimi okoliščinami. Knjižni projekt torej razkriva možne potenciale Teslovih tehnologij, obenem pa predstavlja tudi pomemben prispevek k razumevanju dejanj J. P. Morgana in J. P. Morgana, Jr., ki do te izdaje še niso bila zadostno pojasnjena. Za naš kontekst je knjiga zanimiva tudi zaradi do zdaj malo znanih nenavadnih srečevanj med Teslo in Louisom Adamičem.

Nikola Tesla: Korespondenca z J. P. Morganom & Co. se torej izkazuje za heterogeno knjigo, ki razbija nekatere mite in napačna ali netočna prepričanja o eni najpomembnejših zgodovinskih osebnosti. Pomaga nam razumeti tako Teslovo psihologijo, inženirsko plat njegovih dognanj kot tudi zapletene

SLOVENSKI
KNJIŽNI
SEJEM

VSTOP PROST

39.

Besedo besedi

www.knjizni-sejem.si

Gospodarska
zbornica
Slovenije

JAR
JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

KAJUH
100 LET

Gospodarsko razstavišče
21. - 26. 11. 2023

Mesto v gosteh: ŠOŠTANJ

Država v fokusu: SRBIJA

družbene okoliščine njegovega časa, s čimer je zanimiva za kar najširše bralstvo, saj je njen prispevek tako naravoslovne, družboslovne, humanistične in ne nazadnje tudi literarne narave.

Založba Litera

MOJIH 33 ODPRAV – VIKI GROŠELJ

Viki Grošelj v knjigi obračuna z vzponi na 33 najvišjih in najbolj odmaknjenih gorstev sveta. Od Makaluja leta 1975 do Himlunga leta 2022. Gre za izjemnih 47 let spominov na skoraj 400 straneh s stotinami barvnih fotografij.

Mojih 33 odprav je Vikijeva dvajseta knjiga v kateri odlično združuje vrhunske aktivnosti s pripovedovanjem zgodb. S svojim odnosom do obeh dejavnosti je postal del velikih zgodb tradicionalnega alpinizma.

Viki Grošelj je ena ključnih osebnosti slovenskega alpinizma in eden najboljših alpinistov na svetu. Rodil se je leta 1952, plezati pa je začel leta 1966. Po številnih težkih vzponih v Sloveniji in Centralnih Alpah se je kot član ali kot vodja udeležil 33 odprav v Himalajo in v druga gorstva izven Evrope.

Od julija 2023 je prvi Slovenec na seznamu Rock & Ice Stars, ki ga je na steno gorniškega muzeja Firmian v Bolzanu dal vgravirati slovit alpinist Reinhold Messner. Na njem je trideset pomembnih imen svetovne zgodovine tradicionalnega alpinizma.

Založba Buča

KAJUH, PESNIK PARTIZAN – MARIJAN PUŠAVEC (SCENARIJ), ZORAN SMILJANIĆ (RISBA)

Stripovska biografija o Karlu Destovniku – Kajuhu (13. december 1922 – 22. februar 1944), ki na sodoben in nekonvencionalen način pripoveduje zgodbo o mladeniču iz Šoštanja, pesniku, skojevcu, komunistu, vosovcu, partizanu ... in ljubimcu.

Star komaj dvajset let je v svojih pesmih z občuteno intonacijo, strastno interpretacijo in empatijo do tistih brez glasu nagovoril slovenskega človeka v najhujših vojnih stiskah, ko sta bila pod vprašajem obstoj naroda in življenja posameznikov. Za življenja je vrhunec popularnosti doživel pol leta pred smrtjo, ko je na partizanskih mitingih ekstatično deklamiral svoje verze in v srcih poslušalcev sprožal močne čustvene odzive.

Bil je prva rokenrol zvezda, slovenski Jim Morrison, Bob Dylan in John Lennon svojega časa, krik protesta in upora proti nasilju in krivicam.

SLOVENSKI
KNJIŽNI
SEJEM

VSTOP PROST

39.

Besedo besedi

www.knjizni-sejem.si

Gospodarska
zbornica
Slovenije

JAK
JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

KAJUH
100 LET

Gospodarsko razstavišče
21. - 26. 11. 2023

Mesto v gosteh: ŠOŠTANJ

Država v fokusu: SRBIJA

'Kajuh, pesnik partizan' je novo sodelovanje avtorskega dvojca Zoran Smiljanić (risba) in Marijan Pušavec (scenarij) po monumentalnem projektu 'Meksikajnarji' in stripovski miniatarki 'Zadnji let Tonija Mrlaka'. Scenarij je nastal po knjigi Vlada Vrbiča 'Prestreljene sanje'.

Strip je pospremil stoletnico pesnikovega rojstva, izšel pa je v letu, ki ga je slovenska vlada na pobudo Ministrstva za kulturo razglasila za Kajuhovo leto.

Knjižnica Velenje, Založba Buča